„Misija Sibiras‘15“ ekspedicija į Tomsko sritį

ATASKAITA

Turinys:

Ekspedicijos dalyvių sąrašas

Tomsko sritis

Kolominskyje Grivy

Narym

Ust Jamy

Kuzurov ir Kurolin

Lietuviai Tomsko srityje

Ekspedicijos dalyvių sąrašas:

Aivaras Treikauskas

Algirdas Kaušpėdas

Arnoldas Fokas

Donatas Barsys

Ignas Rusilas

Julija Ciurupa

Justas Gulbinas

Kadi Nool

Milda Pečiulytė

Rasa Dace Kiesnere

Tomas Martinaitis

Tomas Staniulis

Unė Dabužinskaitė

Vaidas Ažubalis

Veronika Tarasevičiūtė

Virginija Spurytė

Tomsko sritis

2015 m. „Misija Sibiras‘15“ išvyko į daugiau ne 4 500 kilometrų nuo Vilniaus nutolusią Tomsko sritį, kur trėmimai vyko daugiau nei 100 metų. Skaičiuojama, jog į šią sritį ištremta buvo daugiau nei 8 000 lietuvių. Šioje ekspedicijoje dalyvavo ne vien lietuviai, bet ir estų bei latvių atstovai, todėl tvarkomi buvo ir šių tautų kapai.

Kolominskije Grivy

Kapinėse radome žymią dalį estų bei latvių kapų, kuriuos atpažino Latvijos bei Estijos atstovės. Kapinėse mediniai kryžiai buvo išvirtę ir sutrūniję, tačiau jų būklė dar buvo pakankamai nebloga, daug kur dar išlikę metalinės tvorelės. Teko pjauti šakas tam, kad į kapines patektų daugiau šviesos.

Eero Rägo

Narym

Kapinės čia įsikūrusios pakankamai pelkėtoje vietovėje, pavasarį jų pasiekti neįmanoma jokiais keliais. Narymo kapinėse pastatėme 3 naujus kryžius, 1 iš jų buvo papuoštas tradicinėmis lietuvių kryždirbių saulutėmis. Didelė dalis Narymo kapinėse palaidotų lietuvių palaikų grįžo į Lietuvą, tačiau keletas kapaviečių tebėra likę. Narymo kapinėse kryžius juosę medinės tvorelės išvirtę, kryžiai taip pat. Ant dalies iš jų dar yra likę metalinės lentelės. Kryžius bei tvoreles pagal galimybes atstatėme.

Ust Jamy

Šioje gyvenvietėje tėra išlikęs vienas namas, kuris priklausė lietuvių tremtiniams. Šiuo metu čia niekas negyvena. Kapinaitės čia įsikūrusios miške ir buvo itin prastos būklės. Pavyko surasti 2 kapavietes. Vienintelis gerai išsilaikęs kryžius, akivaizdžiai buvo statytas ne tremties laikotarpiu. Kiti kryžiai sudūlėję, išvirtę. Ust Jamy kapinėse buvo pastatytas dar vienas naujas medinis kryžius.

Kuzurov ir Kurolin

Abi gyvenvietes skyrė apie 40 km. Vietovės pelkėtos. Vietovėse praūžusi audra kapinėse paliko daugybę nuvirtusių medžių. Kurolino kapinės pakankamai gerai išsilaikiusios, išsikūrusios miške. Radome dar tvirtai stovinčių kryžių, bet medinės tvorelės išvirtę. Pakeliame nuvirtusius kryžius, valome kapines. Kurolino kapinėse iškilo dar vienas naujas kryžius, kurį pagaminome čia pat augusios pušies.

Taip pat buvo sutvarkytos Rybinsk, Kliukvink, Karelin, 86-ojo kvartalo bei Belyj Jar kapinės.

Lietuviai Tomsko srityje

Anatolijus Klevakinas, kurį sutikome Naryme, iki savo 14-ojo gimtadienio nešiojo Marcenijaus pavardę. Ją jis gavo iš mamos šeimos, kurios tėvas, Anatolijaus senelis buvo lietuvis. Pati Anatolijaus mama gimė Naryme.

Buvo aplankytas Viktoras Panovas su žmona Lydija Belyj Jar gyvenvietėje. Vytauto tėtis lietuvis paliko jo mamą dar besilaukiančią ir grįžo į Lietuvą. Viktoras, prieš vesdamas savo žmoną, nusprendė tėtį susirasti, jį aplankyti, su juo susipažinti. Viktoras tėčio kontaktus rado, bet aplankyti jo jau nebespėjo – žinojo, kad tėtis mirė, tad į Lietuvą nebegrįžo. „Misija Sibiras‘15” komanda aplankė Anykščių kapines, ten rado Viktoro tėčio kapą, kurį tuo metu kaip tik lankė dvi Viktoro seserys iš tėvo pusės. Mūsų komanda padėjom šiems žmonėms susisiekti ir susipažinti. Taip užsimezgė naujas saitas tarp Sibiro ir Lietuvos.

Parabelėje sutikome Stanislavą Vitaliją Galvydytę, kuri 1941 metais su visa šeima buvo ištremta už tėčio politinę veiklą. 1943 metais Stanislavos tėtis buvo sušaudytas. Tad Lietuva jos akyse bluko. Bet ją susitikus ji lietuviškai mums pasakė: „Laba diena“, „Atpjauk duonos“.

Taip pat ekspedicijos metu buvo aplankytos kunigų disidentų Sigito Tamkevičiaus ir Juliaus Sasnausko tremties vietos Krivošeino bei Parabelės gyvenvietėse.

